

SELECTIEPROEF VOOR DE AANWERVING VAN EEN VLAAMSE OMBUDSMAN/-VROUW BIJ HET VLAAMS PARLEMENT

Uiterste datum kandidaatstelling: 22 januari 2023

Het Vlaams Parlement organiseert een selectieproef voor de aanwerving van de Vlaamse ombudsman/-vrouw.

Het ambt van ombudsman voor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest werd ingesteld bij het decreet houdende instelling van de Vlaamse ombudsdienst, aangenomen door het Vlaams Parlement op 24 juni 1998 en bekrachtigd door de Vlaamse regering op 7 juli 1998 (sindsdien meermaals gewijzigd). Dit profiel is samen te lezen met de tekst van het decreet en de bespreking in het Vlaams Parlement.

Waar in dit profiel voor de omschrijving van de ombudsman de mannelijke vorm wordt gebruikt, kan ook de vrouwelijke vorm worden gelezen.

1. Opdracht van de Vlaamse ombudsman

De Vlaamse ombudsman is belast met de volgende opdrachten:

1.1. Hij onderzoekt de klachten over de handelingen en de werking van de bestuursinstanties van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest en treedt daarbij bemiddelend op. De Vlaamse ombudsman behandelt die klachten in tweede lijn: wanneer de interne klachtenbehandeling van de betreffende overheidsdienst geen bevredigend resultaat heeft opgeleverd. Het behandelen van klachten over het algemene beleid of over decreten, besluiten en reglementen behoort niet tot zijn opdracht.

1.2. Jaarlijks brengen de departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid bovendien aan de ombudsman verslag uit van de klachten in eerste lijn, zodat hij een overzicht krijgt van de werking, inhoud en kwaliteit van de klachtenbehandeling bij de Vlaamse overheidsdiensten.

1.3. Hij formuleert op basis van de resultaten van het klachtenonderzoek voorstellen en aanbevelingen om de dienstverlening van de bestuursinstanties van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest te verbeteren. Hij kan echter niet op eigen initiatief voorstellen en aanbevelingen doen, die geen verband houden met het onderzoek van klachten.

1.4. Hij meldt de hem ter kennis gebrachte overtredingen van de deontologische code door de Vlaamse volksvertegenwoordigers aan de voorzitter van het Vlaams Parlement.

1.5. Hij verwijst de burgers naar de betrokken overheidsdienst door, wanneer het een klacht betreft die niet ressorteert onder de bevoegdheden van de bestuursinstanties van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap. Hij verwijst door naar andere bevoegde instanties.

1.6. Hij onderzoekt meldingen van externen en betrokken personeelsleden over inbreuken die door Vlaamse overheidsinstanties of door een aantal specifieke categorieën van lokale overheidsinstanties begaan zijn (“klokkenluiders”).

1.7. De Vlaamse Ombudsdienst kan optreden als ombudsdienst van de provincies, de gemeenten en de ocmw’s als zij daarom verzoeken en als ze daar onderling een overeenkomst over sluiten (art. 191, §2 Provinciedecreet en art. 303, §§2 en 3 Decreet Lokaal Bestuur).

1.8. Hij is lid van de instantie die bemiddelt over geschillen met betrekking tot de elektronische tolheffingssystemen (Samenwerkingsakkoord van 24 maart 2016 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest houdende oprichting van een bemiddelende instantie in het kader van de elektronische tolheffingssystemen op het grondgebied van de drie gewesten, goedgekeurd bij decreet van 8 juli 2016).

1.9. Hij brengt verslag uit over zijn werkzaamheden:

- bij de functioneel bevoegde minister als hij niet akkoord gaat met de beslissing van de bestuursinstantie van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest, na afloop van de procedure van de klachtenbehandeling;
- bij het Vlaams Parlement door middel van een jaarverslag.

1.10. Omdat de ombudsdienst aan het Vlaams Parlement verbonden is, kan de ombudsman worden gehoord in (de commissies van) het Parlement. Dat kan gebeuren op eigen verzoek of op verzoek van het Parlement.

1.11. De ombudsman leidt de Vlaamse ombudsdienst. Dat betekent dat hij :

- de leiding heeft over zijn personeel;
- het huishoudelijk reglement van de dienst opstelt;
- het voorstel van jaarlijkse begroting opstelt en de begroting uitvoert;
- voorstellen doet met betrekking tot de personeelsformatie en van het statuut van het personeel.

2. Kwalitatieve invulling van de opdracht van de Vlaamse ombudsman

Van de ombudsman wordt geëist dat hij een duidelijk profiel verwerft als brug tussen de burger en de overheid en als emanatie van het Vlaams Parlement. Om goed te functioneren moet hij in staat zijn een groot moreel gezag te verwerven.

Dat gezag steunt op de volgende elementen:

- de kwaliteit van zijn klachtenbehandeling, zijn voorstellen en zijn adviezen;

- een voldoende draagvlak bij de volksvertegenwoordiging;
- het vertrouwen van de burger en de overheid;
- de transparantie van de werking van de ombudsdienst;
- zijn onafhankelijkheid en onpartijdigheid;
- zijn integriteit.

2.1. De kwaliteit van de werking

De kwaliteit van de werking van de ombudsdienst wordt voornamelijk bepaald door de deskundigheid, de objectiviteit en de zorgvuldigheid die de dienst aan de dag legt bij de behandeling van klachten en bij het formuleren van voorstellen en adviezen.

Op grond van de ombudsnormen worden klachten met objectieve maatstaven onderzocht. De ombudsnormen worden op regelmatige tijdstippen door de ombudsman herijkt en waar nodig aangepast. De ombudsdienst moet dus een duidelijk en objectief beeld hebben van wat behoorlijk bestuur is. De klachten worden behandeld aan de hand van die criteria. De kwaliteit van het instrumentarium van duidelijke beoordelingscriteria is bepalend voor de overtuigingskracht en de onderbouwing van de uitspraken van de ombudsman. De ombudsman kan aan de hand ervan ook aanbevelingen opstellen voor de vastlegging van administratieve normen van billijkheid en behoorlijk en ethisch bestuur. Hij draagt op die manier ook bij tot de modernisering van de Vlaamse overheidsdiensten en tot efficiënte, klantgerichte en democratische instellingen.

De kwaliteit van de werking van de ombudsdienst wordt daarnaast mede bepaald door de mate waarin de ombudsman aandacht heeft voor de veranderingsprocessen in de Vlaamse samenleving op politiek, sociaal en cultureel gebied. In zijn voorstellen en adviezen neemt hij niet louter een remediërend maar ook een proactief standpunt in, dat de werking van de Vlaamse overheid toekomstgericht tracht te verbeteren.

Voor een kwaliteitsvolle werking moeten de Vlaamse ombudsman en zijn medewerkers goed op de hoogte zijn van:

- de werking en de structuur van de Vlaamse overheid;
- de fundamentele regelgeving in de diverse bevoegdheidsdomeinen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest;
- het administratief en het grondwettelijk recht.

De Vlaamse ombudsman moet inzicht hebben in en een visie op de ombudsnormen.

Voor een kwaliteitsvolle werking vervult de ombudsman een adviserende en ondersteunende rol ten opzichte van het Vlaamse ombuds- en klachtenlandschap.

Ten slotte is het in het kader van kwaliteitswerking belangrijk dat de Vlaamse ombudsman goede contacten onderhoudt met zijn collega's. Daarom is hij actief in POOL (permanent Overleg Ombudslieden) en in de internationale organisaties van ombudsdiensten.

2.2. Een voldoende draagvlak bij de Vlaamse volksvertegenwoordiging

Het aansluiten van de ombudsdienst bij het Vlaams Parlement beoogt een onafhankelijke positie van de ombudsman tegenover de uitvoerende macht. Tegelijkertijd wordt de ombudsman een onderdeel van de controle-instrumenten van het Parlement op de werking van

die uitvoerende macht. De bijzondere maatschappelijke positie van de ombudsman komt pas volledig tot haar recht als hij het vertrouwen van en een voldoende draagvlak bij de volksvertegenwoordiging geniet.

Hoewel de ombudsman dicht bij het politieke gebeuren staat, mag hij geen partijpolitiek profiel hebben. Het decreet bepaalt daarom in artikel 4, § 2, 5° dat hij drie jaar voor de oproep tot kandidaatstelling geen verkozen openbaar mandaat mag hebben bekleed. Art. 6 van het decreet bepaalt tevens dat het ambt van Vlaamse ombudsman onverenigbaar is met sommige mandaten of ambten en met enige andere functie of activiteit waardoor de waardigheid van het ambt of de goede onafhankelijke en onpartijdige uitoefening van het ambt van Vlaams ombudsman in het gedrang kan komen.

De ombudsman moet zijn gezagspositie tegenover het Parlement voornamelijk waarmaken in zijn optreden bij de parlementaire werkzaamheden:

- als hij jaarlijks verslag uitbrengt;
- als hij door instanties van het Parlement tijdens diverse besprekingen wordt gehoord;
- als de begroting, het huishoudelijk reglement en de algemene werking van de ombudsdienst besproken worden;
- wanneer hij zijn rol in de "klokkenluidersregeling" waarneemt.

2.3. Het vertrouwen van de burger en de overheid

De ombudsman moet een herkenbaar instituut zijn waar de burger persoonlijk aandacht krijgt voor zijn problemen. Daardoor ontstaat een vertrouwensband tussen de burger en de ombudsman. Die vertrouwensband is evenzeer nodig in verhouding tot de administratie.

Essentieel voor het vertrouwen tussen overheid en ombudsman is dat niettegenstaande die persoonsgerichte benadering, het klachtenonderzoek op basis van objectieve en kenbare maatstaven plaatsvindt. De ombudsman moet dus streven naar evenwicht tussen zijn persoonsgerichte werking en de objectiviteitsvereiste die op duidelijke, voor iedereen gelijke beoordelingscriteria is gebaseerd.

De ombudsman treedt ook bemiddelend op bij klachtenbehandeling. De standpunten van de klager en de overheid moeten zoveel mogelijk met elkaar worden verzoend. Daarom moet hij het vertrouwen zowel van de burger als van de overheid winnen.

De ombudsman moet duidelijk maken dat hij geen recht spreekt, maar rechtvaardigheid betracht, in dialoog met de betrokkenen. Hij heeft zelf geen beslissingsbevoegdheid in de dossiers waarover een klacht werd ingediend.

Dat betekent dat de klager niet automatisch wordt geholpen, ook al wordt zijn klacht gegrond verklaard door de ombudsman. Dat moet de klager in de loop van de procedure voor ogen worden gehouden, waarbij vermeden moet worden dat de vertrouwensband tussen klager en ombudsman wordt geschonden.

De ombudsman moet op een vlotte en gerichte wijze communiceren met de Vlaamse burger, om hem voldoende vertrouwd te maken met de ombudsdienst, en met de bestuursinstanties van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, om hen te overtuigen van de waarde van zijn oordelen.

De ombudsman vergewist zich ervan of de bestuursinstanties van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest gevolg geven aan zijn aanbevelingen.

2.4. De transparantie van de werking

De ombudsman en de ombudsdienst moeten dicht bij de burger staan. Dat betekent dat de ombudsman:

- voortdurend aandacht moet besteden aan het bekendmaken van de functie en de werking van de ombudsdienst bij de Vlaamse bevolking;
- de werking van de dienst zo moet organiseren dat de dienst zo bereikbaar mogelijk is.

Bovendien is de ombudsman de verpersoonlijking van het principe van transparantie in zijn verslaggeving aan het Vlaams Parlement.

2.5. De onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de ombudsman

Onafhankelijkheid is niet louter een kwestie van functionele onafhankelijkheid die wordt beoogd door het laten aansluiten van de ombudsdienst bij het Vlaams Parlement. De ombudsman moet zijn onafhankelijke positie tegenover de overheid of tegenover elke maatschappelijke belangengroep voortdurend waarmaken.

Onpartijdigheid en neutraliteit zijn noodzakelijk voor de geloofwaardigheid en de legitimiteit van de ombudsman.

2.6 De integriteit van de ombudsman

Naast de vermelde onafhankelijkheid, onpartijdigheid en neutraliteit, moet de ombudsman in hoge mate integer handelen en discreet optreden.

Deze vereisten zijn meer in het bijzonder noodzakelijk om het verwachte vertrouwen te waarborgen bij zijn optreden naar aanleiding van een melding van een onregelmatigheid door een klokkenluider.

3. Beroepsprofiel, kennis, vaardigheden en attitudes

3.1. Formele benoemingsvoorwaarden (artikel 4, §2 van het decreet)

De Vlaamse ombudsman moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° Belg zijn;
- 2° van onberispelijk gedrag zijn;
- 3° de burgerlijke en politieke rechten genieten;
- 4° houder zijn van een diploma dat toegang verleent tot een ambt van klasse III bij de diensten van het Vlaams Parlement, waarmee bedoeld wordt: een diploma universitair onderwijs of hoger onderwijs met een basisopleiding van twee cycli, gelijkgesteld met universitair niveau of de graad van master. De in overeenstemming met een buitenlandse regeling behaalde diploma's en studiegetuigschriften van hoger onderwijs met volledig leerplan die met toepassing van de procedure voor het verlenen van de gelijkwaardigheid, zoals bedoeld bij de Codex Hoger

Onderwijs, gelijkwaardig worden verklaard met één van de diploma's van een Vlaamse academische graad, worden eveneens in aanmerking genomen;

5° drie jaar voor de oproep tot kandidaatstelling geen bij verkiezing verleend openbaar mandaat hebben vervuld. Voor de toepassing van deze bepaling wordt met een bij verkiezing verleend openbaar mandaat gelijkgesteld : het ambt van buiten de gemeenteraad benoemde burgemeester, een mandaat van bestuurder in een instelling van openbaar nut, het ambt van regeringscommissaris, het ambt van gouverneur, adjunct-gouverneur of vicegouverneur, het ambt van federaal minister, gemeenschaps- of gewestminister, het ambt van staatssecretaris of gewestelijk staatssecretaris of een politiek mandaat bij de Europese Unie;

6° ten minste vijf jaar nuttige beroepservaring hebben, hetzij op juridisch, administratief of sociaal gebied, hetzij op een ander gebied dat dienstig is voor de uitoefening van het ambt.

3.2. Kennis

- kennis van de evoluties in de relatie tussen de burger en het bestuur, zowel in zijn juridische, politieke, bestuurlijke als sociaaleconomische component;
- grote belangstelling voor de verhouding tussen burger en overheid;
- kennis van zowel de problemen die burgers kunnen ondervinden in hun contacten met de overheid als van de omstandigheden waarin overheden hun werk moeten doen,
- kennis van de politieke en administratieve structuren van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, van de federale overheid en van de andere gemeenschappen en gewesten, evenals van de werking van de departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid;
- kennis van grondwettelijk en administratief recht en vertrouwd zijn met de procedures van de administratieve rechtsbedeling, de principes van behoorlijk bestuur en de ombudsnormen. Kennis van de klachtenregeling en de ombudsfunctie;
- inzicht in de fundamentele regelgeving van de verschillende bevoegdheidsdomeinen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, inzicht in de fundamentele regelgeving van de Vlaamse lokale besturen en inzicht in de verhoudingen tussen de politieke beleidsvoering en de overheidsadministratie;
- kennis van de moderne informatie- en communicatiemiddelen.

3.3. Competenties

De ombudsman dient de competenties te bezitten die hem moeten toelaten zijn opdracht, zoals omschreven in het onderdeel 'Kwalitatieve invulling van de opdracht van de ombudsman' waar te maken.

*Samenwerken (niveau 3) : Creëert gedragen samenwerkingsverbanden en synergie over de entiteitsgrenzen heen

*Klantgerichtheid (niveau 3) : Optimaliseert de dienstverlening van de organisatie aan belanghebbenden via structurele acties

*Richting geven (niveau 3) : Geeft richting zowel via processen en structuren als via het bepalen en uitdragen van een visie

*Coachen (niveau 3) : Stimuleert ontwikkeling op de lange termijn

*Beslissen (niveau 2/3): Neemt beslissingen in situaties waarin het risico duidelijk in te schatten is

* Innoveren (niveau 3): Anticipeert via structurele maatregelen op toekomstige uitdagingen en stimuleert vernieuwing

*Verantwoordelijkheid nemen (niveau 3): Bewaakt en verdedigt de belangen van de organisatie

*Oordeelsvorming (niveau 3): Vormt een geïntegreerd oordeel

4. Onverenigbaarheden

Artikel 6 van het decreet bepaalt tevens dat het ambt van Vlaamse ombudsman onverenigbaar is met sommige mandaten of ambten en met enige andere functie of activiteit waardoor de waardigheid van het ambt of de goede onafhankelijke en onpartijdige uitoefening van het ambt van Vlaams ombudsman in het gedrang kan komen.

Het ambt van Vlaamse ombudsman is onverenigbaar met:

- een bij verkiezing verleend openbaar mandaat,
- het ambt van buiten de gemeenteraad benoemde burgemeester,
- een mandaat van bestuurder in een instelling van openbaar nut,
- het ambt van regeringscommissaris,
- het ambt van gouverneur, adjunct-gouverneur of vice-gouverneur,
- het ambt van federaal minister, gemeenschaps- of gewestminister,
- het ambt van staatssecretaris of gewestelijk staatssecretaris,
- een politiek mandaat bij de Europese Unie,
- een openbaar ambt of enige andere functie of activiteit, waardoor de waardigheid van het ambt of de goede, onafhankelijke en onpartijdige uitoefening van het ambt in het gedrang kan komen (art. 6 Ombudsdecreet).

5. Selectieprocedure

Een door het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement aangestelde selectiecommissie laat zich bijstaan door het extern rekruterings- en selectiekantoor Search & Selection voor de organisatie van de selectieprocedure. Op basis van een uitgebreid curriculum vitae waaruit je relevante professionele ervaring blijkt, een motivatiebrief en een kopie van jouw diploma gaat Search & Selection na of je aan de formele benoemingsvoorwaarden voldoet. Als je aan de gestelde voorwaarden voldoet, doorloop je de volgende selectieprocedure:

Stap 1: Verkennend gesprek

In het verkennend gesprek peilt Search & Selection naar je motivatie, inzicht in de functie, ervaring, inpasbaarheid in de specifieke context van het Vlaams Parlement en je communicatieve vaardigheden.

De verkennende gesprekken vinden plaats in de kantoren van Search & Selection in Zaventem (*timing: 1^e helft februari, onder voorbehoud*).

De verkennende gesprekken zijn eliminerend. Om te slagen moet je ten minste 12 punten op 20 behalen. De 10 hoogst gerangschikte kandidaten gaan door naar het assessment center.

Stap 2: Assessment center

Het assessment center bestaat uit volgende onderdelen:

- Competentiegericht interview
- Analyse- en presentatieoefening
- Leidinggevend rollenspel
- Persoonlijkheidsonderzoek

Het assessment center vindt plaats in de kantoren van Search & Selection in Zaventem (*timing: 2^e helft februari- 1^e helft maart, onder voorbehoud*)

De resultaten van het assessment center zijn eliminerend. Je moet de beoordeling geschikt of geschikt met aandachtspunten behalen.

De kandidaten die ‘geschikt’ of ‘geschikt met aandachtspunten’ halen stromen door naar de volgende ronde.

Stap 3: Interview met de selectiecommissie

Het interview met de selectiecommissie bestaat uit de presentatie van een case die je op voorhand dient voor te bereiden en een gestructureerd jurygesprek.

Aan de hand van de presentatie van je case peilen we naar je kennis en aanpak in de vooropgestelde functie.

Tijdens het jurygesprek peilen we naar je motivatie, kennis, competenties, waarden, ervaringen en verwachtingen.

Het interview met de selectiecommissie vindt plaats in het Vlaams Parlement in Brussel (*timing 2^e helft maart, onder voorbehoud*)

Om te slagen moet je ten minste 12 punten op 20 behalen op het interview met de selectiecommissie. Van de geslaagde kandidaten gaan de 3 hoogst gerangschikte door naar het gesprek met het Uitgebreid Bureau.

Stap 4: Gesprek met het Uitgebreid Bureau

Tijdens dit gesprek peilen we naar de wijze waarop de kandidaten interageren met leden van de parlementaire gemeenschap en welke de parate kennis over de verschillende domeinen is.

Het Uitgebreid Bureau selecteert de meest geschikte kandidaat mede op basis van de bevindingen van het interview met de selectiecommissie en het assessment center. Om te slagen moet je ten minste 14 punten op 20 behalen.

De eerst gerangschikte kandidaat wordt voor benoeming voorgedragen aan de plenaire vergadering. De eventuele 2de en 3de kandidaten worden opgenomen in een wervingsreserve. Het Uitgebreid Bureau laat zich bijstaan door de voorzitter van de selectiecommissie en het selectiekantoor.

(*timing: einde maart, onder voorbehoud*)